

Opozicija proti kubanske- mu diktatorju narašča

Ameriški poslanik na Kubi ni več naklonjen Machadovem režimu in išče naslednika

Havana, Kuba. — (FP) — Kako dolgo bo diktator Machado še ostal na krmilu vlade kot zagovornik ameriškega kapitala?

To je vprašanje, ki postaja čedalje bolj resno radi opozicije proti Machado. ki se dviga na vseh straneh. Machadovo termin poteče 1. 1933, toda mnenje prevladuje, da ga ne bo končal. Njegovi nasprotniki so precej glasni in zahtevajo, da kmalu odstopi.

V Havani so mnenja, da je ameriški državni department opustil svojo dosedanjno taktiko alegega podpiranja Machadove diktature. Ameriški poslanik na Kubi Guggenheim je že namignil Machadu, da je najbolje, če se umakne in to čimprej tem boje. List "New York Times" polurad v svojih izjavah poroča, da je Guggenheim, ki je dobil svojo poslaniško službo, ker je daroval \$25,000 za izvolitev Hooverja, že išče človeka, da nasledi Machada. Bivši predsednik Menocal je nemogoče, kajti njegov rekord v predsedniškem uradu je skoro tako korupten kot Machadovo.

Predsedništvo bo morda dobil Marques Sterling, kubanski poslanik v Mehiki, ali pa Miguel Mariano Gomez, ein prvega kubanskega predsednika, ki ga je Machado nedavno odstavil od časti župana v Havani. Če se to zgodi, ne bo velike izpremembe, kajti oba sta poznana, da bosta sledila sugestijam ameriškega državnega departmenta.

Delavske organizacije na Kubi gledajo z nezaupanjem na politične intrige in manevre, ki jih izgrajvajo višji krogi. Mnenja so, da ni nobene razlike med Machadom, Sterlingom in Gomezom in svetuje delavcem, naj drže roke proč.

Medtem, ko so v teku politične intrige v Havani in v Washingtonu, postaja miselnost delavskega ljudstva čedalje hujša. Machadovi dobro oboroženi in dobro plačani armadi gre za sluzga, da drži ljudstvo v pokorščini. Kljub strahovladu pa vlada ne more preprečiti sporadičnih izbruhov, ki se pojavljajo v večjih kubanskih mestih. Dan mogoče ni daleč, ko bo Machadova armada prešibka za potlačanje odprte vstaje.

Ako pride do tega, bo to znamenje, da je treba poslati ameriške pomorščake na Kubo. To predvideva Plattov amandment, ki je Kubo podvrgeti politični odvisnosti ameriške vlade.

Celo Machadovi podrepniki—senatorji in deputiji—ki zanjejo sadove državne loterije in prejema podkupnine od kontraktorjev, ki grade javna dela, so postali nezadovoljni radi diktatorjeve popustljivosti napram Guggenheimovim nasvetom. Neznatne politične reforme, ki jih zagovarja Machado in katere predvidevajo splošne volitve za prihodnje leto, ogražajo njihovo mesto pri vladnem koritu. Prvič od 1. 1924 grozi Machadu revolta njegovih lastnih prijateljev. Toda lačni delavci in kmetje morda prekrizajo račune Machadovim trabantom s splošno vstajo. To pa jim ne bo dosti pomagalo, kajti v tem slučaju bodo morali računati na ameriške pomorščake, ki bodo poslani na Kubo, da zaščitijo interese ameriških bankirjev.

Fordovo posojilo Detroitu
Detroit, Mich., 1. jul.—Mestna vlada je včeraj sprejela pogodbo Ford Motor Company glede posojila \$5,000,000, ki jih razdeli na tekoče izdatke, dokler ne bo mesto izterjalo davkov.

Hoover za konferenco med rudarji in operatorji

V odgovoru John L. Lewis je predsednik izjavil, da bo vlada sodelovala pri programu za izboljšanje premogovne industrije

Washington, D. C., 1. jul.—Predsednik Hoover je včeraj vprašal trgovskega tajnika Lamonta in delavskega tajnika Doka, naj mu svetujeta načrte, ki bi na katerikoli način pripomogli administraciji v akciji za izboljšanje razmer v premogovni industriji.

Predsednik je včeraj prejel telegram od John L. Lewisa, predsednika United Mine Workers unije, v katerem sledni apelira naj zvezna vlada skliče konferenco med rudarji in operatorji, ki naj bi razpravljala o potežkah premogovne industrije.

V svojem odgovoru Lewis je predsednik izjavil, da je vlada pripravljena pomagati pri reševanju krize in sestavi konstrukcijskega programa, za katerega se bodo izrekli rudarji in operatorji. Dalje je dejal, da so administraciji znane razmere na premogovnem polju iz prejšnjega leta, da se pomaga tistim, ki so v zvezi in zainteresirani v to temeljno industrijo.

Družba ne bo odpravila železničarjev

Obnoveitev pogajanj med unijo in upravo cestne železnice

Chicago, 1. jul.—Po končani konferenci s uradniki unije cestnih železničarjev in Guy A. Richardsonom, podpredsednikom in glavnim upraviteljem Chicago Surface Lines, je slednji naznanil, da je družba umaknila odredbo glede redukcije uslužbencev cestne železnice. Kompanija je prejšnji dan naznanila, da bo prišla s redukcijami danes.

Včeraj je bila tudi podana izjava, da je bil sklenjen dogovor med unijo in uradniki Surface Lines glede nadaljevanja pogajanj o mezdni lestvici in drugih pogojih. Pričakuje se, da bodo pogajanja rezultirala v sklenitvi pogodbe koncem tega tedna.

Pogodba med družbo in železničarji je potekla 1. junija. V tem času se je vršilo še večje število konferenc, ki pa so se razbile, ker je kompanija zahtevala nekatere spremembe v pogodbi v škodo železničarjem.

Policijski graft v Londonu

London, 1. jul.—Suspendiranje 28 članov londonske policije kot rezultat preliminarne preiskave glede obtožbe o podkupovanju in korupciji je napravilo veliko senzacijo. Obtožba se glasi, da so policaji prejeli podkupnine od oseb, ki se pečajo s sumljivo trgovino.

Navdušen sprejem slepe ameriške pianistice v Beogradu

Beograd, 1. jul.—Helen Keller, slepa in gluha ameriška pianistka, je bila navdušeno sprejeta po zastopnikih jugoslovanske vlade, ko je prispela v to mesto. Keller je dobro poznana v Jugoslaviji, ker je bilo že več njenih del prevedenih v srbski jezik.

Protizidovski izgredi na Grškem

Atene, Grška, 1. jul.—Grška vlada poroča, da je drhal požgala sinoči več kot dvesto lesenih hiš, v katerih so stanovali Židje. Izgredniki so najprej razdejali neko židovsko kavarno, nakar so odšli v židovski distrikt in zapalili hiše.

MORATORIJ STOPIL V VELJAVO V ITALIJI

Obvestila je svoje dolžnike, da so dolgovni suspendirani za eno leto

Rim, 1. jul.—Italija je danes uveljavila Hooverjev načrt enoletnega moratorija vojnih dolgov in reparacij, ne oziroma se na pogajanja, ki so v teku med Francijo in Združenimi državami in katere ovirajo soglasno sprejetje Hooverjevega predloga.

Italijanski zunanji urad je podal to izjavo po končani konferenci članov vlade, kateri je predsedoval Mussolini. S to akcijo je Italija postala prva država, ki je uveljavila Hooverjev predlog.

Dolžniki Italije — Avstrija, Ogrska in Bolgarija — so bili obveščeni, da jim ni treba plačevati obveznosti do 30. junija 1932, zaenkrat pa je informirala Washington in London, da so bile vsote za poravnava italijanskih dolgov Veliki Britaniji in Združenim državam vložene v banke in da bodo izplačane v času, ki ga bosta ti državi določili.

Dasi je akcija Italije neodvisna od sprejetja Hooverjevega načrta po drugih državah, katerim je bil predložen, je Rim namignil, da je vlada pripravljena razpravljati o delnem moratoriju, tikajoč se Združenih držav Anglije in Nemčije, kar naj bi ustvarilo podlago za pozitivne ekonomske aktivnosti po vsem svetu.

V Rimu prevladuje mnenje, da bo akcija italijanske vlade vplivala na Francijo, da bo modificala svoj protipredlog in sprejela Hooverjev načrt s malimi spremembami.

Premogovna in železarska policija odpravljena

Pittsburgh, Pa., 1. jul.—Premogovna in železarska policija, ki je bila poznana po vsej deželi zaradi brutalnosti napram delavskim unijam slasti v času stavk, je danes prenehala eksistirati.

Governor Pinchot je podpisal zadavno odredbo in s tem je več kot tisoč članov te policije izgubilo službo. Governorjeva akcija je v soglasju s obljubo, ki jo je dal v volilni kampanji.

Ameriška letalca poletela proti New Yorku

Edmonton, Kanada, 1. jul.—Wiley Post in Harold Gatty sta se včeraj ob 6:37 zvečer spustila na tla na tukajšnjem letališču. Zgodaj danes zjutraj sta se spet dvignila v zrak in poletela proti New Yorku, kamor bosta prispela danes zvečer in tako končala epohalni polet okrog sveta v manj kot devetih dneh.

Katalonija ne dobi avtonomije

Gibanje za samostojno republiko v okvirju španske federacije je bol sentimentalno kot resno, pravi Lerroux

Madrid, 1. jul.—Alejandro Lerroux, ki bo kot vse kaže bodoči premijer Španije, ko bo proviziorna vlada podala ostavko in bo novi parlament, ki se snide na zasedanje 14. julija, vzel vladne vaje v svoje roke, je v svojem prvem intervjuju po volitvah napovedal zrušenje gibanja za avtonomno Katalonijo v španski republiko. Na čelu tega gibanja je Francisco Macia, proviziorni guverner Katalonije.

"Gibanje za avtonomno Katalonijo tvori dva nagona, od katerih je eden sentimentalni, konfusen in romantičen kot so prebivalci te province," je dejal Lerroux. "Drugi nagon je materialističen, ki ne upošteva idealov dežele ter je radi tega zapisan smrti. Boljši elementi, ki so aktivni v tem gibanju, bodo izprevideli, da je smoteno delo potrebno pri gradnji podlage za razvoj nove republike in bodo pustili sanje, ki se ne morejo uresničiti."

Lerroux je dalje rekel, da je glavna naloga, katero bo podvzel novi palament, sestava konstitucije v naprednem smislu, da bo odgovarjala modernemu času. Komitej, ki je sedaj na delu s sestavljenjem konstitucije, je uključil točko, ki daje enotnim provincam, okrajem in mestom pravico, da se s dvotretjinsko večino glasov njihovega prebivalstva lahko izrečejo za samovlado.

Napoveduje hladnejše vreme

Vročina v zadnjih sedmih dneh zahtevala 163 žrtv v Chicagu in okolici

Chicago, 1. jul.—Vremenski napovedovalec C. A. Donnel je napovedal hladnejše vreme za četrtek. Hladni val se pomika od severozapada proti Chicagu in bo dosegel mesto danes pozno zvečer ali najkasneje jutri zjutraj.

Včeraj je umrlo v Chicagu in okolici 84 ljudi vlad vročine skupno število žrtv zadnjih sedem dni rekordne vročine pa je naraslo na 163.

Vlada ima devetsto milijonov dolarjev deficita

Washington, D. C., 1. jul.—Federalna vlada je sinoči zaključila svoje poslovno leto z velikim deficitom.

Končne številke o primanjkljaju bodo objavljene jutri, to da znano je že sedaj, da bo deficit znašal približno \$900,000,000.

THOMAS URGIRA ZGRADITEV MOČNE NE STRANKE

Svetuje, naj se nezadovoljni elementi pridružijo socialistom. —Strankina platforma

Waukegan, Ill.—Na zaključni seji Lige za industrijsko demokracijo, ki je zborovala v tem mestu, je Norman Thomas rekel, da vse jamranje, nezadovoljnost in golo besedičenje proti obstoječim socialnim razmeram nima pomena brez močne politične organizacije. Apetiral je na vse socialno misleče ljudi, da se pridružijo socialistični stranki, ki je edina politična organizacija s programom za zaostitev sedanjih potreb.

"Teško že poslušam tiste, ki se pritožujejo proti sedanjim razmeram, ne store pa ničesar za odpravo krivic. Tisti, ki imajo pomisleke in se nočejo pridruiti socialistični stranki, ki je edina stranka s načrtom za radikalne spremembe socialnega sistema in preprečitev ponovne industrijske depresije kot je sedanja, nikomur ne koristijo kljub njihovim dobrim mislim in čuvstvom."

Urgiral je takojšnjo akcijo za zgraditev socialistične stranke v močno politično silo. Na intelektualce je apeliral, da kooperirajo pri gradnji bojnih strokovnih unij, katere morajo biti prežete s protivojnim duhom, da se prepreči novo pokolje, ki grozi s popolnim uničenjem celih pokrajin in narodov, ako pride do vojne.

V tekočih sporih rudarjev vidi Thomas znamenje, da ameriško delavstvo ne bo več dolgo mirno prenašalo neizmerno izkoriščanje. Več demonstracij in nemirov je pričakovati prihodnje zimo radi naraščajoče bede in pomanjkanja odpomočnih sredstev.

Urgiral je, da vlada v svrhu osposobiti brezposelnim najame posojilo petih milijard dolarjev, ki se naj porabi za javna dela in direktno podpiranje v pomanjkanju življenjske delavcev. Večji del posojila naj bi se porabil za spremenitev aluminijskih distriktov v veleindustrijska delavska stanovanja.

Ker so narodi medsebojno odvisni, Thomas vidi veliko potrebo po zmognem državljanstvu v mednarodnih odnosih, da se doseže razoroženje, črtanje vojnih dolgov, priznanje sovjetske Rusije in napravi konec Ham Fischevemu blebetanju o embargu na rusko blago.

Industrijske depresije bodo šele takrat končane, ko bo ljudstvo postalo gospodar in vladar industrij, katerih produkti so vsakdanja življenska potreba. V dosego je sugestiral sledeči program:

Socializacija v teku ene generacije vseh glavnih industrij proizvodnje in distribucije, vključevši kreditnega sistema in bank ter vseh naravnih bogastev.

Socializirane industrije naj upravljajo funkcionalne in nepolitične avtoritete.

Izdelanje velikopoteznih načrtov in ustanovitev načrtnih komisij v zvezi s produkcijo in distribucijo dobrin—po vzgledu Rusije.

Takojšnja zakonitev legislacije proti ekonomski negotovosti delavstva.

Drastične reforme v pravosuđu in odprava razredne justice.

Baziranje mednarodne politike na inteligentni kooperaciji, ki naj odpravi tekoči konkurenčni imperalizem.

"Brez efektivne politične in ekonomske organizacije farmarjev in delavcev pa je vse filozofiranje in še boljši program brez pomena. Razpravljanje o filozofiji in programih je mistenje prazne slame, ako pri volitvah

Unija svari pred rdečkarji

Pozvala je guvernerja, naj ji pomaga pri pobujanju nevarnega gibanja med rudarji v Kentuckyju

Harlan, Ky.—(FP)—United Mine Workers unija se je obrnila do guvernerja Sampsona s apelom, naj ji pomaga pri pobujanju agitacije, ki jo vodi komunistična National Miners unija med rudarji v okraju Harlan. Sampson je potem naročil šerifu John Blairu, naj podvzame korake, da se gibanje potlači. Ta šerif je prav tista oseba, ki je dala aretirati več kot sto rudarjev, članov UMA, in jih poslala v zapor. Trideset rudarjev je obtoženih umora, toda šerifovi deputiji, ki so ubili štiri rudarje, so še vedno na prostem.

Predsednik kentuckyjskega rudarskega distrikta UMWA Turnblazer v svojem apelu urgira guvernerja, da je takojšnja akcija, da se prepreči pogubna radikalna propaganda, ki izpodkopava temelje njegovi uniji, potrebna. To pomeni, da se Turnblazer ne sgraja toliko nad postopanjem oblasti proti članom njegove unije kot nad agitacijo, ki jo vodi levčarska unija med laičnimi rudarji v njegovem distriktu.

Mlad stavar postal žrtev omeroženja

Poslan je bil v zapor na obtožbo, da je podtaknil bombo v stanovanje nekoga stavkoka

Marion, N. C.—(FP)—Dvajsetletni Leon Moore je bil obsojen od pet do sedem let zapora na obtožbo, da je v stavki pred dvema letoma podtaknil dinamitno bombo v stanovanje nekoga stavkoka. Tekstilni delavci v Marionu so uverjeni, da je Moore postal žrtev omerženja.

Prva obravnava proti Mooru se je vršila pred enim letom, toda takrat ni državni prosekutor predložil zadostnih dokazov in porotniki se niso mogli sediniti. Po preteku enega leta pa je prosekutor fabriciral evidenco in dosegal, da je bil Moore priznan krivim. Obtoženec ni imel sredstev, da bi najel dobrega odvetnika, njegovi prijatelji med tekstilnimi delavci pa mu tudi niso mogli pomagati, ker so veliki reveži. United Textile Workers unija je izjavila, da je že dovolj naredila za delavce v Marionu in odrekla vsako nadaljnjo pomoč.

Vel stavarji, proti katerim so se vršile obravnave, so bili spoznani krivim, dočim šerif in njegovi deputiji, ki so ustrelili šest stavarjev v hrbet in ranili 22 drugih, niso prejeli najmanjše kazni. Robert Cole, George Styles in 17 drugih stavarjev, ki so obtoženi zarote proti življenju, bodo najbrž tudi obsojeni. Obravnava proti njim je določena na 1. julija.

Sedaj je bil organiziran komitej, ki apelira za prispevke, da bo lahko vodil obrambo obtožencev.

Demonstracije v francoski zbornici

Pariz, 1. jul.—Sedem oseb, med njimi ena ženska, so napravili velik kraval v zbornici deputijev, ki so v tistem času razpravljali o predlogi, tikajoče se komercialne lastnine.

Ko je komunistični deputij Beaugrand s govorniške tribune pobijal kapitalizem, so začeli demonstrantje razgrajati in vpiti proti vladni skupini: "Vi ste nas pognali v stradanje, dajte nam kruha!"

Zborovanje je bilo suspendirano, dokler ni policija razgnala demonstrantov.

glasujemo za stari stranki, ki se ne ločita v principih in katere lastujejo isti interesi kot lastujejo vse drugo."

GONJA PROTI SO- VJETOM ŠKODI AMERIKI

Ameriške firme izgubljajo so-vjetska naročila in na dobičku so evropske države

New York.—(FP)—Hugh L. Cooper, poznan ameriški inženir in ekonom, je v svojem govoru pred tukajšnjo trgovsko zbornico naglasil, da je edin izhod iz sedanje depresije, ako se najde velik trg za industrijske produkte, zlasti v Rusiji, kjer se razvija nova civilizacija in kjer se življenski standard širši ljudskih mas stalno dviga. Tiste države, ki bodo gledale za vzdržitev prijateljskih trgovinskih odnosov s sovjetsko Rusijo, bodo deležne svetelke dobička, ki ga jim bo prinašala trgovina.

Večina velikih držav soglasna s Cooperjem, čeprav od časa do časa kritizirajo sovjetski sistem, ki se razlikuje od njihovega. Prodajajo ji blago, dajejo ji kredite in kupujejo njene izdelke. Samo Združene države dovoljujejo politiko in demagogom, da lahko odganjajo najboljše odjemalca ameriških produktov, ki je v zadnjih sedmih letih nakupil za \$477,000,000 več blaga v Združenih državah kot pa prodal.

Gonja proti sovjetom je rezultirala v tem, da so ruska naročila v Ameriki padla za 60% v enem mesecu, dočim je Italija prodala v prvem četrtletju več izdelkov kot v celem letu 1930.

V prvem četrtletju tekočega leta je ameriški izvoz v Rusijo padel za milijon dolarjev tedensko, dočim je nemški izvoz narasel na deset milijonov v trinajstih tednih.

Amort Trading korporacija potrjuje padeč sovjetskih naročil v Združenih državah, kar dokazuje tudi dejstvo, da so se sovjetska naročila znižala za 45% v tem letu v primeri z isto dobo v preloem letu.

Sodi se, da je več kot 30,000 ameriških delavcev izgubilo delo radi padeč sovjetskih naročil. Ta naročila so bila potem poslana Italiji, Nemčiji in drugim evropskim državam, ki dajejo sovjetski Rusiji boljše pogoje, prodajo blago po nižjih cenah in ji nudijo boljše kredite.

Uradniki sanktajo vest o embargu na rusko blago

Washington, D. C.—Uradniki zakladniškega departmenta so te dni sanktali časnikarsko vest, da namerava zakladniški department uvesti splošen embargo na rusko blago, češ, da je vae, kar pride iz Rusije, produkt prisiljenega dela. Vest se je glasila, da stopi splošen embargo v veljavo s 1. januarjem 1932. Ako ima zakladniški department v mislih splošen embargo na sovjetsko trgovino, bo o tem moral odločiti predsednik Hoover s svojim kabinetom vred.

Dohodki Panamskega prekopa se znižali

Balboa Heights, Canal Zone, 1. jul.—Sedemnajsto letno poročilo uprave Panamskega prekopa kaže, da so se dohodki prekopa v pravkar končanem fiskalnem letu znižali za \$2,500,000.

Zidarji z opeko dobili petdnevnik

Chicago.—E. M. Stanton, upravitelj Associated Builders of Chicago, je v terek naznanil, da je bila sklenjena pogodba med to organizacijo in unijo zidarjev s opeko, ki določa petdnevni delovni teden. Pogodba stopi v veljavo 1. avgusta.

Mraz v Braziliji uničuje letino

Sao Paulo, Brazilija, 1. jul.—Izredno mrzel val je napravil velikansko škodo na poljih te države. Posebno so prizadeti kavni nraadi in severovzhodnem delu države.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Zdravno dravstvo (vsevo) v Kanadi \$5.00 na leto, \$1.50 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Članstvo v \$1.50 na leto, \$0.75 na pol leta; za izposojnino \$0.50.

Subscription rates for the United States (except Canada) and Canada \$5.00 per year, \$1.50 per half year, \$1.50 per quarter year; for membership in \$1.50 per year, \$0.75 per half year, \$0.50 per quarter year.

Cena oglasa po dogovoru. — Reklame se ne vračajo.

Advertising rates on agreement. — Manuscripts will not be returned.

Naslov na vsa, kar ima stik s 1000

PROSVETA

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v objavi, na primer (May 21, 1931), poleg vsakega besedila na vsaki strani, da vam je v tem času pošta na voljo. Prosimo, da se vam list ne pošlje.

Španske volitve

Kolikor je do zdaj znano, je bilo pri volitvah za ustavodajno skupščino v Španiji zadnje medvedje izvoljenih 210 socialistov (130 oficijelnih in 80 levičarskih) in okrog 200 poslancev raznih republikanskih strank; ostalih 60 mandatov je porazdeljenih med druge stranke in stranice. Izvoljenih je bilo samo pet monarhistov. Nobena posamezna stranka ni dobila absolutne večine, ampak pristajajo demokratične republike so v ogromni večini in ti bodo dali španski republikani ustavo, kakršno bodo hoteli. Monarhiji je odklenalo in Alfonso zdaj ve, pri čem je. Španija ga ne mara več!

Volitve niso bile brez nemirov in večje število ljudi je bilo ubitih. V Madridu so grdo pretepli nekega katoliškega duhovnika, ki je kupoval glasove. Ni bilo lepo, kar so počeli vsi skupaj, toda vse to gre na rovaš politične napetosti in južnjakega temperamenta. Konflikte med republiko in naprednimi strankami je bilster do risika.

Sodeč po veliki zmagi socialistov in demokratičnih republikanov sploh bi bilo zdaj sklepati, da je španska republika utrjena za vselej in vsi važni politični, kulturni in socialni problemi so na pragu rešitve. Ne tako hitro! Nova zborila, ustavodajna skupščina, ima pred seboj ledino, katere bo morala šele preorati in zamejati v njo pogoje razvoja demokratične Španije. Ti pogoji so nova ustava. Ako bo ustava primerna času in razmeram, napredna in elastična, se bo tudi republika razvijala v znamenju zdravlja in napredka. In ta razvoj ni bo mogel dirjati.

Ustavodajna skupščina mora odstraniti velike stare navlake, ki dela napotje zdravemu razvoju demokracije. So agrarni problemi in socialna vprašanja. Španija je revna na industrijski, brez katerih ni napredka v moderni družbi; industrije si mora šele ustvariti kakor sovjetska Rusija. Revna je na ljudski izobrazbi in ustvariti si mora moderno šolstvo, ki bo do korena prosto cerkvene kontrole. Cerkev je treba ločiti od javnega življenja. Vse to in še mnogo drugih važnih nalog čaka na novi režim, ki se porodi na podlagi nove ustave. Vse, kar je danes, je le začasno.

Upoštevač vse te okolnosti in razmere moramo biti zelo potrpežljivi za novo Španijo. Mlada republika, ki se šele uči stati na nogah in delati korake, bo delala napake in njeni nasprotniki bodo te kosle milijonkrat povečali in delali iz mušice slone. Prijateljev nove Španije pa to ne sme motiti. Brez napak ni šole in brez šole ni nič. Pravi uspeh Španije je v pravem delu, delu in spet delu.

Dr. Davidson, profesor antropologije na pensilvanijski univerzi, poroča, da je na svojem potovanju po Avstraliji odkril tamkaj divjaški rod, ki ne ve ničesar o ljubezni v zakonu. Ti primitivni ljudje se parijo le iz ekonomskih razlogov, to je, ženske so odplačane v blagu in čim večja je ponudba, tem več ima ženin nevest na razpolago. Ljubezen ali spolna privlačnost ne igra pri tem najmanjše vloge.

Ziviljenje na kmetih v Evropi ni dosti višje stopnje, ali vsaj ni bilo še pred vojno, ne vemo pa, če je danes v splošnem kaj bolje. Ljubezen alcer poznanje, ampak le za "špas", kajti resno ljubiti je velik greh. Odločuje se dola. Glavno je, da ima dekle veliko doto in da je ženin premožen — torej ekonomski razlogi kakor pri dr. Davidsonovih divjakih v Avstraliji.

Clevelandska "Ameriška domovina" ne verjame, da je bil mlad čikaški rojak Anton Kobe vstavljen v armado v Jugoslaviji, ko se je mudil tam na izletu. List je mnenja, da je vodstvo izleta krivo, če je kaj narobe z izletnikom. Uredništvo Prosve te ne verjame, da bi bilo vodstvo izleta odgovorno za to smolo izletnika. Kaj ima izletni odbor opraviti z regulacijami glede vojaške službe v Jugoslaviji? Vprašanje, kdo je kriv, ni tako važno; važnejše je vprašanje, koliko je Jugoslavija profitirala, če je enega ameriškega državljanca vstaknila v prisilno vojaško službo. Ali bo s tem pridobila več respektov pri ameriških Jugoslovanih? Ako se je pa to zgodilo vlad kakšne pomote, je še čas, da se ta pomota popravi.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

(Dopisovalci in poročevalci domaći, ki jih Prosve ta prireja, pišejo v koloni "Glasovi iz naselbin," naj vselej podpisajo svoje polno ime in naslov, da nam lahko pošljemo svoje prispevke. Poročila in dopisi naj bodo jedrasti, kratki in resnični; spiski morajo biti v dostojnem tonu. Na anonimna pisma in dopise se ne bomo ozirali.)

Stavka v Ohiju
Piney Fork, O. — Masno se piketira. Dvakrat so pustili, da so stavkarji korakali do kompanijskih prodajalnic, sedaj jih pa razganjajo na shajališče, ki je 20 minut od premoženj, kjer lastujejo stanovanja posameznih rudarji. Kompanijski pretepači jih razganjajo s plinskimi bombami. Najbolj izjiva uboga stavkarje tukajšnji poštar Victor Ferreri, rodom Italijan, ki je tudi oobenem manager kompanijske prodajalnice.

Zanimivo je bilo, ko so prišli organizatorji od N. M. U. in se je dala zapisati v to unijo večina. Ko so pa prišli od UMWA organizatorji se je zopet večina vpisala v UMWA. Po pravici povedano, da je večina pri N. M. U. mogoče zato, ker potrebnim deli podpora.

Z zanimanjem opazujem ta boj vsako jutro. Postavim se pred kompanijsko prodajalnico. Mimo pridejo stavkarji, a so pod nadzorstvom kompanijskih ogleduhov. Povedal sem jim, da sem poročevalec Prosve te in jim jo pokazal. Superintendent Mekinley me je prosil, naj mu en list dam; pa sem mu ga dal.

Nace Ziemberger.

Poročilo o debati o socializmu in komunizmu

Detroit, Mich. — Kluba št. 114 in 115 JSZ sta aranzirala debato med avojimi sodrugi, da se s tem razjasni stališče socializma in komunizma. Predmet debate je bil: "Socializem in komunizem". Te vrste debate so dobre in koristne, sodrugi bi jih morali večkrat prirediti, s tem bi razčistili nesoglasja med obema strankama in pripomogli do skupnega dela, katero je v sedanjih krizi tako nujno potrebno.

Sodrugi Česen od kluba 115 je zagovarjal socializem, sodrugi J. Drobnič od istega kluba pa komunizem. V angleščini je zagovarjal socializem sod. Menton ml., sod. Intihar pa komunizem. Sodr. Intihar je v zadnjem trenutku odklonil debatirati. Sodr. Česen je zagovarjal social. zelo dobro; podal je fakto o delavskem položaju, kjer so socialisti v vladi, pa čeprav v manjšini. Ker so pridobitve majhne, jih ljudstvo ne vidi, morali bi jih svetu pred nos položiti, da bi se zavedali in v resnici spoznali, da svet res napreduje. Sodr. Česen je pojasnil razliko med Evropo in Ameriko, koliko težje je maso organizirati za socializem v Ameriki kot pa v Evropi, kjer je socializmu tekla zibelka. Naglašal je potrebo združenja vseh naprednih struj, kar se bo tudi zgodilo ko hitro delavstvo spozna, da v združenju je moč in bo bomo imeli vsi en cilj: osvoboditi se iz kapitalistične sužnosti. Do tega cilja nas privede izobrazba, volitve in evolucija. (Biljni bodočnost nam pokaže, kaj je možna evolucija napraviti.)

Sodr. Drobnič ni v pravem pomenu zagovarjal komunizma bistveno, navedel je nekaj dobrih lekcij, ki bi koristile delavstvu, omenil je kako razdeliti bogastvo, da bi koristilo vsemu človeštvu in da vsi ljudje lahko koristijo človeški družbi, kako so nekatere dostopni za eno stvar, drugi spet za drugo in vsak naj bi imel priliko se izobraziti v onem, za kar je njegov razum bolj nagnjen. (Ko bodo delavci vladali, bomo imeli priliko do take izobrazbe.)

Sodr. Menton ml. bo še enkrat velika pomembnost v delavskem gibanju; se pozna, da zajema poduk od svojega očeta, starega boritelja v socialističnem gibanju. Sodr. M. je navedel mnogo pogojev za zmago delavskega razreda, ako bi se jih delavci poslužili, teko je nezavedni masi dopovedati, da je življenje mogoče brez kapitalističnih trotoev, da je mogoče ves promet obratovati brez denarja. Komunizem je sodr. M. označil kot prehod iz kapitalistične družbe v socializem, po njegovem prepričanju pa ni izvedljiv v Ameriki, obratno je spet alikal komunizem kot propast sedanjega civilizacije in povrnitev v

barbarizem, kar pa ne verjamem, da je on to resno mislil. (Saj je dosti komunističnih voditeljev, kateri so bili aktivni in prominentni v socialistični stranki in jim je današnja civilizacija ravno tako pri srcu kot socialistom. Torej ta strah je brez pomena: upravitelj sedanjo civilizacijo je zmogla samo NARAVA. Sodr. M. pa kliče: Le naprej po začrtani poti!

V oklepaju sem omenil, kaj evolucija lahko pokaže v bližnji bodočnosti, ali kaj lahko napravi. Vsaj zavedno delavstvo bi moralo spoznati delovanje evolucije zadnjih 15 let, kako je korakala naprej ne oziraje se ne na desno ne na levo. V moderni tehniki je tako napredovala, da imamo danes na milijone in milijone brezposelnih delavcev na svetu; z izboljšanjem strojev je vrgla te milijone v brezdelje, v najhujšo bedo in pomanjkanje, človeški razum je pa pustila v otročjem stadiju: delavski razum je danes sto let zadaj za evolucijo, zato ta današnja 10 milijonov Ameriških delavcev po ulicah iskajoč dela.

Pa zamenjajmo stroje, ki jih imamo, za stalno vrglo na cesto, tako da je danes ena tretjina delavcev stalno brez dela, druga tretjina dela samo polovico časa in tretja tretjina pa dela stalno. Če bo evolucija mehanizma stalno korakala naprej kot je zadnjih 10 ali 15 let, bo v bližnji bodočnosti vrgla še drugih 10 milijonov delavcev v brezdelje in takorekč ugradila pot za revolucijo. Mnenje, da Amerika ni dostopna za revolucijo, je prazno; brez dela in brez vsakih sredstev za preživljanje, jih bo tudi potrpljenje minilo in prišli bodo za poslednje areststvo, da se ohranijo pri življenju.

Edina pot za izboljšanje delavskih razmer bi bilo: skrajšanje delovnega časa na 4 ure na dan s priložno plačo, da si delavci in njihove družine lahko nabavijo življenjskih potrebščin. Teža pa delavske pijavke ne bodo privolile, radi njih požrelosti po masnih dividendah. Da bi z volitvami kam prišli, v bližnji bodočnosti, pa tudi ni za misliti. Nezaposleni delavci ne bodo mogli čakati na volitve, ker te se ne vršijo vsaki drugi dan. Lakota bo prisilila delavce na direktno akcijo, pa ne na volitve ali izobrazbo. Delavci se bodo izobrazili potem, ko dobijo vse pod svojo kontrolo in bodo primorani se učiti pod pestjo delavske diktature. Danes je masna izobrazba nemogoča, ker vsaki živi v veri da bo boljše in da lahko postane še milijonar ali predsednik. Večina delavcev še živi v nadi, da se prosperiteta spet vrne, in v tej nadi se bežajo od tovarne do tovarne iskajoč dela in zaslužka, da preživijo svoje drage. Razočaranje je vsak dan večje, tako da je gospodarski polom neizogiben. Dokazov je zato dovolj, vsak razumen človek lahko vidi, da polovica delavcev pod tem sistemom in strojno napravo lahko producira vse življenjske in tudi komfortne potrebščine. Torej je druga polovica prepuščena stradanju in poginu. Kako dolgo še bodo delavske mase to trpele? To je odvisno od evolucije. Bolj ko bo moderna tehnika napredovala, in kapitalisti pritiskali na delavske mase, prej bo potrpežljivost končala.

Preteklost nam pokaže, kako težko je ljudi stare meščansko-buržoazne šole izobraziti. Socializem je na delu že sedem stoletij, v nadi, da izobrazijo delavske mase, ali uspeh je le majhen. Iz tega je razvidno, da se bo treba polastiti vlade, pa čeprav s silo, in ubogo paro učiti nekaj, kar ji bo v korist kot to delajo sedaj v Rusiji. Ruska mladina, ko doraste v moče in žene, bo s prezirnim in zaničevanjem gledala ostali kapitalistični svet. Delavske šole so edina pot v boljše bodočnost in te si bomo morali pridobiti sami. Krutost kapitalizma sama povpela njegovo propast in ugled pot do boljše bodočnosti proletarske mase.

Ker sem omenil, da bo evolucija pospešila preobrat današnjega sistema in ugradila pot do

boljše slovske družbe, s tem nisem mislil, da naj kar čakamo, da nam evolucija naravnim potom vse pripravi, in mi se bomo kar vadiji za polno mizo. Mi moramo iti a podvojano in potrojeno silo na delo, organizirati delavske mase, da bodo toliko bolj pripravljene za preobrat, ko napoči čas. Pridobivajmo člane v socialistično stranko, organizirajmo jih politično, ekonomsko in strokovno. Tiste, ki niso dostopni za socializem, so pa dostopni za komunizem ali pa za socialistično delavsko stranko. Nudimo jim našo kooperacijo in vspodbujajmo jih, da se v eni teh strank organizirajo, ker delavci organizirani v eni ali drugi delavstvu naklonjeni organizaciji so gotovo bolj pristopni preobratu današnjega gnilega sistema, kot so pa klecplazci, ki si samo gladijo pot za posmrtno življenje in s tem pomagajo delavskim pijavkam, da nas še bolj držijo v suženjskih okovih.

Torej, zavedni delavci, podajmo si roke; naš cilj naj bo: skupno delo, da uničimo to krvoločno zver kapitalizem. Za kašipot naj nam bo socialistična Rusija, zarnica delavske svobode!

Joe Korman.

V centralnem Illinoisu

Auburn, Ill. — V tukajšnjem premoženju se jako slabo dela, le po dva dni na teden, tako da slabše biti ne more. Kar se tiče drugega dela, je na prvi pogled precej zaposlenosti. V bližini delajo tlakovano cesto in pa "železno kačo" iz Oklahome v Chicago, po kateri se bo pretakal na turni plin. To delo je ogromno. Čenijo, da bo stalo nad 40 milijonov dolarjev. Pred več leti bi bilo na tisoče in tisoče delavcev zaposlenih, a danes večina dela opravljajo stroji, tako da je malo delavcev zaposlenih in še to plačilo plačo 40c na uro. Se razume, da je to privatno podjetje, ki je pri tlakovani cesti, da večina dela opravljajo stroji. Na važni delavci imajo 30c na uro. To je državno delo, stroške bomo pokrili davkoplačevalci.

Prošlo nedeljo smo zopet slišali slovenski radioprogram naših rojakov s postaje WTMJ v Milwaukee. Priredba je bila krajša. Rojaki, le naprej po začrtani poti. Vaš pogum je plemenit na naš narod, da drugi narodi lahko cenijo delo naših kulturnih organizacij.

Ne pozabimo na velik piknik katerega priredi federacija SNP tega okrožja dne 4. julija v Bendu, Ill. Treba si je zapomniti, da je ta priredba prva slovenska skupna veselica, da si pomagamo med seboj poleg jednotnih za dev tudi na gospodarskem in kulturnem polju, kakor tudi to, da se pomagamo brezdolnim in bolnim bratom. Nastopili bodo razni govorniki, glavni bo predsednik SNP, br. Vincent Calmar iz Chicago, ki bo govoril o raznih problemih tujkajoč se jedniti njih zadev in federacije.

Bratje in sestre, ne zamudite prilike. Pridite od blizu in daleč. Priprilite a seboj sosede prijatelje in znance, da vsaj se nekaj ur poslabimo današnje pot, teško kot mezdni delavci.

Na svidenje 4. julija!

John Gomez.

Razno z zapada

San Francisco, Calif. — V tem kritičnem času vam nimam oenjeni rojaki nič dobrega poročati, ampak (čpravno že pozno) sporočam zopet žalostno novico da nam je neizprosna smrt ugrabila iz naše naselbine naprednjaka in delavca pri vseh družinskih izbrala si je Johana Judinicha. V 47. letu, najlepši možki dobi, nas je zapustil, po 4-urni mučni bolezni pljučnici. Njegova nagla smrt nas je vse iznenadila kajti večina nas še vedela ni, da je bil bolan.

Pokojni John je prišel iz Elyja, Minn., pred dvema leti sem da si podaljšal življenje v solnčni Kaliforniji, a sreča mu ni bila mila. Tukaj zapuška ženo in 5 otrok. Rojen je bil v Kotu, fara Semie.

Prejela sem novico, da je moj nekdanji sosed in sošolec umrl v Elyju, Minn., Johan Hutar. Zanimi je, da nisem mogla biti pričujoča pri njegovem pogrebu. Njegovi družini izrekam moje sočustvo.

Počivajta v miru! Vaša trudna pot je končana.

Tukaj je še vedno več ljudi brez dela kot onih, ki delajo. Letos je dosti sadja, ne vem kam bodo z njim. Tudi za ženske ni

Profesor Albert Einstein, avtor glasovite relativnostne teorije, je prejel v Londonu nov doktorski naslov.

letos dela. Druga leta so šle delat v tovarne za konzerve. Kompanije imajo še od lani preveč v zalogi. Slabi časi se nam obetajo.

Agnes Markovich.

Smrtina kosa

Sheboygan, Wis. — Preteklo je šele mesec dni, odkar je bilo poročano v Prosve ti, da je umrl član našega društva št. 344 SNP, br. Anton Prislant, kateri je bil pokopan na slovenskem katoliškem pokopališču z ne baš častnimi obredi, katere je pokojniku preskrbel rev. Černe in s katerimi ste se seznanili potom listov. Danes pa jaz poročam žalostno vest, da je našo društvo št. 344 SNP zopet zgubilo iz svoje arše zvestega in dobrega člana Frank Lončarja, ki je preminul v starosti 50 let. Pokojni je bil član SNP že od njene ustanovitve. K našemu društvu je prestopil iz Winterquaters, Utah, leta 1923, kjer je ostal do svoje smrti.

Pokojni Lončar je bil tudi član društva JPZ Sloga št. 4. Bil je tudi član soc. kluba št. 235 JSZ v Sheboyganu, Wis. Še v svojih mladih letih je prišel do spoznanja, da je delavstvo sila, katere gradi svet, zato je tudi do zadnjega zdihljaja ostal zvest delavski solidarnosti in stranki, katero je našel v idejah socializma, v katerem duhu je tudi vzgajal in zapustil svojo družino. Društvi in klub so položili na krsto pokojnega sobrata in s drugo venco v zadnji poizved. Krsta je bila odeta s številnimi vencami in cvetjem, katero so položili na pokojnikovo rakev razni prijatelji in znanci v zadnji poizved.

Pogreb se je vršil 22. jun. na Wildwood pokopališču. Za pogreb je vozilo nad 50 avtomobilov. Pri odprtem grobu so se poslovlili obe družini in soc. klub od pokojnega z nagrobnimi govori.

Bil je to eden najlepših pogreb, kar se jih je vršilo po civilnem obredu v naši naselbini. Številno občinstvo, katero je spremljalo pokojnika do groba, ni prav nič pogrešalo na pokopališču rev. Černeta. Hvala "prečistilemu" g. župniku Černetu za njegovo krščansko izobrazbo, s katero dela tako lepo reklamo naprednim društvom.

Prirediti družini moje sočustvo! — L. Mihalik, tajnik društva št. 344 SNP.

Is Loraina

Lorain, O. — Tukaj je preminul Luka Udovič, star 66 let in član društva št. 17 SNP že dolgo let, kakor tudi vsa njegova družina, 13 po številu, ki so vsi pri SNP.

Tukajšnje samostojno društvo priredi dne 4. julija svoj prvi piknik, in sicer na Kosovi farmi. Pripravljenega bo vsega dovolj in zabava bo domača v vseh ozirih. Ujudo so vabljeni vsi iz okolice, da se udeležijo.

Jon Konec.

Smrtina kosa

Siatican, Pa. — Na 25. junija je preminul tukajšnji slov. duhovnik rev. A. G. Bratina, kupnik pri cerkvi Sv. Petra. Star je bil šele 29 let in rojen v tej naselbini, kjer je tudi dovršil osnovne in srednje šole. Pred petimi leti je nasledil svojega prednika rev. Luko Gladaka, rektorja iste cerkve. Pokojnik zapuška mater, tri brate in pet sester. Par dni pred smrtjo je bil zdrav na obisk v Emmitsburg, Md., kjer ga je zadela kap. Poročevalec

Dieta proti izpadanju zob in las

Vzrok plešavosti in majanja zob so motnje v prebavi. — Prenasičenost in občutljivost organizmov za beljakovine

Na nedavni seji dunajske zobozdravniške družbe je predaval dermatolog dr. Pulay o raznih vrstah avtoimunske plešavosti, zobni in kožni bolezni. Z raziskovanjem teh zvez je dunajski učenjak odkril uspešno zdravilno postopanje proti eni najpogostejših zobnih bolezni, majavosti in izpadanju zob; to postopanje obstoji v posebni dieti.

Še danes ne vemo točno, kaj bi bil vzrok te bolezni. Nekateri menijo, da gre za čisto lokalne pojave v ustih, drugi vidijo v njih posledico čimteljev v celotnem organizmu.

Dr. Pulay je basiral svoja raziskovanja na domnevo, da so lasje in zobje bistveno sorodne tvorbe in njih izpadanje ima skupen varok v neki globlji notranji motnji izmenjave snovi, ki se da odkriti z novimi metodami krvne preiskave. Te izpremembe v normalnem krvnem kemizmu se javljajo istočasno kot kožne bolezni, ekcemi, izpuščaji, ogre, nastajanje prihlaja, srbenje kože itd. Pri tem nastopajo tudi motnje v prebavi, zaprtje, zgaga itd. Dr. Pulay je iskal vzroka vsem tem mnogostevnim pojavom in ga je našel v neki občutljivosti in prenasitosti telesa proti beljakovinom. Telo beljakovin ne more več prebavljati. Kri se preokisa, v organizmu se nabere prepolno neprebavnih snovi.

To dognanje je preiskaval raziskovalec s preprostim eksperimentom: Pacientom je črtal beljakovine v hrani, z alkalizirajočimi solmi je postopal proti preokisanju krvi — in v kratkem času so se izgubili vsi bolezenski simptomi. Prebava je postala normalna, srbenje na glavi je prenehalo in z njim izpadanje las. Najbolj čudno pa je bilo pri tem, da so se omajali zobje spet utrdili. Pravilna dieta je tedaj najboljši pripomoček proti izpadanju zob.

Tudi specialitji za zobne bolezni, kakor Dunajčana Gottlieb in Weinmann, so v najnovejšem času potrdili resničnost Pulayevih izsledkov. Zanimivo je pri tem, da je zobozdravniška praksa še nedavno prej po čisto empirični poti našla uspešno lokalno postopanje proti izpadanju zob, namreč postopanje a kisikom, ki je v popolnem skladu a teorijami dr. Pulaya. Kisik pospešuje naravni izmenjavno snovi in sežiganje beljakovin, očisti tedaj kri nepotrebnih in škodljivih primel. Učinkuje torej kakor dieta, ki jo priporoča dr. Pulay. Najbolje je seveda združiti oba postopka, onega s kisikom in z dieto.

Kaj je ženska enakopravnost?

Dandanes se še mnogo govori o izrednih zmoglostih žen v znanosti, sportu in umetnosti; so to dnevne senzacije, kakor so to nešteti drugi rekordi. Molči se pa o uvidi milijonov delavk, nameščen in uradnic, ki si s težkim vsakodnevnim delom služijo svoj kruh. Kakor možki? Ne, tisočkrat težje kakor možki, ker so slabše plačane in ker so z domačim delom preobremenjene. Tem ženam dolgože življenje do današnjega dne resnično enakopravnost.

Vedno znova se mora poudarjati, da družba ne ceni materinstva kot socialno dejavne. Komu je prešlo v meso in kri, da zaalusi neskončna mati, ki porodi dete iz globoke občutne pramaterinstva, večje spoštovanje kakor ona, ki brezmišlečno in udobno spočne v zakonski postelji? Kakor da bi samo posakonen mož podelil dozoreli ženi dostojanstvo!

Kateri moč ne vidi še vedno v samskem dekletu, ki si ureja svoje življenje po lastnem prevdaru in okusu, nekako prosto divjati ali vsaj človeka, a katerim se sme postopati z zmanjšano obzirnostjo? Kdo amatra žensko delo za nekaj tako samoočasi umevnega, da zmore pri svobodni ponudbi zasesti zmogljivejša ženska mesta, na katerem so bili doslej samo možki?

Ne, ne, resnična enakopravnost to ni. Niti tam, kjer je najnaprednejše; namreč v socialno-demokratskem pokretu.

Podpisano tudi me! (Op. prevajalke). — Ženski list.

Majhna revizija relativnostne teorije

Prof. Freundlich, vodja Einsteinove opazovalnice v Potsdamu, je predaval te dni o uspehih opazovanja solčnega mrka 9. maja 1929 na Sumatri. Rezultati tega opazovanja so bili šele sedaj dokončno zaključeni.

Opazovanje se je vršilo v nenavadno ugodnih okoliščinah in je trajalo 5 min. Nemška ekspedicija je pod Freundlichovim vodstvom vršila delo z dvema daljnogledoma in posredilo se ji je sedem izvrstnih fotografskih posnetkov. Ti posnetki kažejo sedemurno upravičenost Einsteinove trditve, da so svetleba zvezd v letnem polju solca odklanja nazven. Ta odklon pa znaša 2,2 ločne sekunde in ne 1,7 ločne sekunde, kakor tudi relativnostna teorija, znana tedaj znatno več. Tudi ameriška ekspedicija je prišla do istega rezultata, čeprav je delala delno po drugi metodi.

Po predavanju se je oglašil prof. Einstein sam in je izjavil, da so Freundlichove meritve najzanesljivejše, kar so jih doslej izvršili od klopi svetlobe in da bodo poznejša opazovanja težko premostila to razliko med opazovanjem in teorijo. Sam se čuti kot stisk dožan ukloniti se predvsem izkušnji in se mu zdijo zato potrebno malo predelati in izpopolniti relativnostno teorijo po ugotovitvah nemške ekspedicije, ki je 1. 1929 opazovala solčni mrk na Sumatri.

Vesti iz Jugoslavije

(Povečanih) list Prosveta v Jugoslaviji

CANKARJEVA DRUŽBA STOPA V TRETJE LETO

Knjižni program za tretje leto. Koliko je članov?

Ljubljana, 12. junija 1931.

Pred dvema letoma je slovensko delavstvo s svojimi strokovnimi organizacijami ustanovilo svoje kulturno ogojišče, krog katerega naj se združijo delavci. Ustanovilo je svojo knjižno družbo ter jo po našem velkem pisatelju krstilo za Cankarjevo družbo. Njen pomen je, dajati svojim članom vsako leto za nizko ceno štiri lepe knjige, ki so pisane za delavce in za njegov svet za pravice. S tem bo delavski razred, ki je po svojem bistvu kot stvaritelj vsega na svetu kulturno razred, prišel priročno do teh knjig, ki mu bodo odpirale poti na poti njegove hude borbe. Brez pretiravanja trdimo, da je Cankarjeva družba osrednja važnost za naše delavstvo, zakaj delo izobraževanja je delo osvobodjevanja.

Kako se je razvijala Cankarjeva družba ta leta svojega obstoja? Njeno organizacijsko delo, stoji na poverjenikih, ki nabirajo člane in članarino ter v jeni razdeljuje med svoje članke družbine knjige. Teh poverjenikov je imela družba prvo leto (1929-30) vsakega skupaj 206, ki so zbrali 5000 članov. Naslednje leto je bilo poverjenikov že 268 in članstvo je naraslo za 1000, na 6000 članov. Ker izda družba vsako leto po štiri knjige, je torej razdala prvo leto med slovenske delavce in druge 20.000 knjig, naslednje leto pa 24.000 knjig.

Delavstvo in tudi drugi, ki živijo s čašom, so spoznali važnost te družbe in njenega dela, oklenili so se svoje kulturne matice in omogočili, da je bila beseda delavskih pisateljev in pesnikov, publicistov in umetnikov v tisočih izvodih v svet. Cankarjeva družba je našla zase člane in sodelavce v vseh krajih Jugoslavije, največ seveda v Sloveniji, našla pa je tudi svoje prijatelje med delavstvom v Avstriji, Franciji, Belgiji, Nemčiji, Holandski, v USA, v Argentini, Braziliji—povsod torej, kjer je našel slovenski delavec svoj grenki kruh.

V tretje leto stopa družba. Jeseni bo izdala svojo tretjo letno zbirko knjig. Na običnem zboru, ki se je vršil včeraj zvečer, so določili knjižni program za leto. Družba bo izdala izvirno povest za vsem članom družbe znanega pisatelja Angela Cerkevika "Oradi," dalje prevod O'Flahertyjevega vojnega romana, ki ima v nemškem prevodu naslov "Die Bestie erwacht" (Zver se prebudi), potem literarni potopis po Španiji, kakršno je spoznal pred leti slavni danski proletarski pisatelj Anderson-Nexo in bo to delo za zanimalo vsakogar, kot četrti knjiga pa izide običajni koledar.

Tak je načrt Cankarjeve družbe za leto. Za Ameriko je družbin poverjenik "Proletarec" v Chicagu, ki sprejema naročila za knjige Cankarjeve družbe. Letna članarina, za katero dobite štiri lepe knjige, znaša za Ameriko 1 dolar. Postanite člani Cankarjeve družbe.

so sedeli na obtožni klopi 20-letni Anton Lampert, 25-letni brezposelni krojač iz Trojan Valentin Fertić in 18-letni samaki delavec brez stalnega bivališča Jakob Jančar, ki so obtoženi, da so skupno s Lampertom zagrešili več vlomov po raznih krajih Slovenije. Bazen Fertića so vsi stariji mladoletniki in bo mogoče razprava radi tega tajna, ako polnoletni Fertić ne bo zahteval javne razprave. Kakor vidimo, so vsi obtoženci mladi brezposelni, ki so zgodaj, pre zgodaj bili pahajeni s življenjske poti in v naglem razvoju zšli v kriminal.

Justifikacija dveh morilcev. — V Gnjilanih v Srbiji so v sredo jutraj obesili posesnika Osman Zegovića in žensko Zorko Pavčevićo. Oba sta bila obsojena na smrt radi tega, ker sta umorila Trajka Pavčiča, ki je bil moč obsojenke Zorko. Lani meseca novembra so našli v bližini vasi Bitinje umorjenega posesnika Trajka Pavčiča. Nekega večera sta prišla k Pavčiču Osman Zegović in Trajko Zdravković. Trajkovič se je kar tujil, da sta ga tadv obiskala, vendar ju je povabil na večerjo in so se lepo zabavali in pogovarjali. Tedaj pa je nenadoma napadla Zorka svojega moža Pavčiča ter mu vrgla od zadaj sako krog vratu ter ga zadavila. Zdravković je za 500 Din šel in pokopal Pavčičovo truplo na polju. Že naslednjega dne je bil smor odkrit in so našli tudi truplo, vse tri pa so zaprli in obsodili na smrt. Zdravković je bil kesneje pomiloščen, Osman Zegović in Zorka Pavčevića sta bila v sredo obesena. Vso noč pred justifikacijo sta bila ravno dušna, celo prepevala sta. Le h koncu sta se groze kar tresla po vsem telesu. Zorka se je pod veslji obvladala, Osman pa se je skoro onesvestil. Ko je zabel dal Zorki vrv krog vratu, je zaklicala: Verujte, da Osman ni kriv, jaz sem vsega kriva, pustite njega". Obesili so oboje, pravici je bilo "zadosteno."

Nesreča pri zastreljevanju. — Desetega junija se je pripetila huda nesreča v okolici Bleda. Tvrda "Obnova" gradi tamkaj cerkev. Pri njej je zaposlen tudi 41-letni minir Viktor Tičar, doma iz Sopot pri Pregradu v zagrebški banovini. Ko je pri zastreljevanju mine na cesti prijel prilagajalno vrvice, se je mina takoj vnela in hudo ranila Tičarja po glavi in života. Stanje njegovo je zelo resno, ker ima zlomljeno hrbtenico.

Zagrebški proces. — Zagrebški proces je zaključil dokazno postopanje proti obtoženim teroristom ter se danes začne s običnim govorom državnega pravdnika in govori odvetnikov, med katerimi so sami ugledni zagrebški odvetniki, bivši politični voditelji radičevcev in federalistov. Med njimi je tudi dr. Maček, menda tudi dr. Košutič in zelo verjetno tudi dr. Trumbić. Žal, da časopisi ne priobčujejo imen odvetnikov. Proces traja že zelo dolgo, že nad mesec dni in bodo šele čez kak teden dni razglasili razsodbo.

Brzovlak povozil dva delavca. — Dunajski brzovlak proti Ljubljani je povozil pri Laškem na mestu dva delavca. Delavca sta delala na mostu ter se umaknila osebnemu vlakcu, ki je prihajal z Zidanega mosta, nista pa opazila, da prihaja po drugem tiru, kamor sta se umaknila, brzovlak z Dunaja. Brzovlak je povozil oba delavca, ki sta bila takoj mrtva. Truplo enega od obeh je lokomotiva vrgla v Savinjo. Prvi delavec je 28-letni Franc Kosič iz Dola pri Hrastniku, drugi pa je Albert Bukovec, star 30 let in rodom od St. Pavla pri Preboldu. Oba sta bila samska.

Požar radi saj. — Pred dnevi je požar uničil hišo posesnika Jožeta Kandutića v Graški gori pri Slovenjgradcu. Požar je nastal, ker so se vnele saje. Gospodinja je odšla po vodo, med tem so se vnele saje in strop kuhinje. Ko se je gospodinja vrnila, je našla že vso kuhinjo v plamenu. Ker je bila večina vasa hiša lesena, je pogorela do tal in je bila vsaka pomoč zaman. Sosedje so samo uspeli rešiti gospodarsko poslopje in iz goreče hiše 8

apehli otrok ter nekaj pohištva. Poleg hiše je pogorelo v njej tudi 100 kg raznega žita, praznična obleka, hišna oprava in gospodarsko orodje. Škoda se ceni na 25.000 Din. To je že četrti letošnji požar v tej okolici.

15-letni mladenič se obesil. — Pri pekovskem pomočniku Francu v Mariboru se je udeležil pekovske obitelji Karel Kozar iz Maribora. Bil je zelo dober vajenec in ga je mojster zelo cenil radi njegove pridnosti in vestnosti. V sredo 9. junija pa ga je zvečer ob šestih našel sosed, realčan Rožvel obesenega na podstrešju. Takoj je obvestil druge, a niti so Kozarja z vrvi, a obuditi ga niso mogli več. Prepeljali so ga v mrtvašnico. Kaj je fantu gnalo v smrt, nihče vedeti ne sluti ne more. Bil je vedno dobre volje. Še uro pred smrtjo se je igral na dvorišču pekarni s realčanom Rožvelom in nekim vajencem. Pol ure kesneje je obiskal še svojo mater ter se z njo pogovarjal o vsakdanjih zadevah, potem se je vrnil v hišo mojstra ter se na podstrešju na vrvi za perilo obesil. Zapustil tudi ni nobenega pisma, da bi lahko po njem sklepali, zakaj je šel v smrt.

Pisatelj Jurčič odkriva starine? — Pisatelj Jurčič je že dolgo let pod zemljo, njegova dela, ki izhajajo v zbranih spisih, pa gredo med ljudstvo, ki jih prebira s slastjo. Tako pisatelj Jurčič še vedno živi med našimi ljudmi. Posesnikovega sina Alojzija Hauptmana iz litijske okolice, blizu Vintarjevca, pa so spisi Jurčičevi tako navdušili, da so ga celo napotili na delo. Jurčič namreč piše v svojih spisih pogosto o starih pokopališčih iz rimske in prodrimske dobe, ki so bila baže krog Vintarjevca. Hauptman se je namenil, da pogleda tam naokoli, ali res ne bi našel kakih starih grobov. In je šel v gozd kar na slepo kopal. In slučajno je zasidil lopato prav na mestu, kjer je res bilo neko pokopališče. Ni kopal dolgo, pa je že našel na okostih. Odkopal je dva okostja. Oba skeleta sta bila po dva metra dolga. Na rokah in nogah sta imela obroče, okrog vratu pa ogrlice, kakršne so nosili v tedenjnih dobah in kakršne srečujemo po muzejih razstavljene. Poleg skeletov je ležala krog 40 cm dolga sulica s kamenitim ročajem in sulica s sekuro na hrbtišču. Za izkopavanje je zvedelo muzejno društvo v Ljubljani ter povedalo nadaljnje kopanje, pošalo pa je samo strokovnjake, ki vodi odkopavanje. Od Hauptmana so izkopske odkupili za muzej. Že ko so vaščani zvedeli za Hauptmanov uspeh, so začeli razkopavati in so malone ves Vintarjevec razkopali.

Samomor zaradi nezvestobe. — V Dolnem Mahorovu se je obesil 26-letni posesnik sin Ivan Virant. Zapustilo ga je deklica, fant je obupal, napisal poslovlino pismo, izročil nekaj delarjev in svoje kolo bratu ter se v domačem sadovnjaku obesil. V poslovljnim pismu pravi, naj vzdajo njegovo sliko v nagrobni spomenik, da ne bo moglo njegovo bivaše deklo mimo njega.

Papeški delodajalci in papeževa enciklika

Socialno vprašanje v encikliki in socialno ravnanje papeških podjetnikov

Ljubljana, 10. junija 1931.

Pred štiridesetimi leti je papež izdal okrožnico vsemu katoliškemu svetu pod naslovom "Rerum novarum" (O novih rečeh), kjer določa cerkveno stališče do socialnega vprašanja in socialnega gibanja na svetu. Letos pa je sedanjí papež dopolnil to okrožnico z novo okrožnico (encikliko) "Quadragesimo anno", kjer ob štiridesetletnici prve papeške okrožnice o socialnem vprašanju iznova določa stališče cerkve v pogledu teh problemov. Mi smo že zabeležili glavne točke teh obeh enciklik in naglasili izrek papeža, da so razredne razlike na svetu od nekdaj, da jih je ustvaril Bog sam in jih ljudje radi tega ne smemo in ne bomo nikoli izpremenili. S podobnimi izjavami hoče papež očitno naložiti vsoljni cerkvi dolžnost, preprečevati in zavirati delavsko gibanje, ki stremi za tem, da se današnji krivični red sveta izpremeni do temeljev. Da to prija vsoljnim kapitalistom, je razumljivo. Cerkev, kapitalizem in militarizem — tri složne sile v pohodu proti vsemu, kar je puntarskega in kar hoče vsem tem trem odvzeti samovoljo.

Drugača pa se enciklika cedi od dobrih vesele, s katerimi hoče cerkev voditi vernike za nos, češ, kako dobri smo in kako velik smisel za socialno zlo ima naša katoliška cerkev in njen najvišji poglavar, ki je namestnik božji na zemlji in ima veliko sree za ves svet. Enciklika dokazuje, da je le cerkvena vzgoja in zaupanje v boga tisto, kar lahko odreši svet, da se preselimo s sveta v nebo.

Toda kakšna je cerkvena vzgoja in kake ljudi vzgaja, kakšni so ljudje, ki so verni in hodijo ob vsaki priliki za procesijo, v cerkev in podpirajo cerkvene ustanove — to nam najbolje dokazujejo tisti kapitalistični podjetniki, ki so izraziti katoličani in jim je papeževa beseda sveta. Kako ti krščansko vzgojeni kapitalisti skrbijo za svoje delavce in kako krščansko ljubeznivi so, nam kaže dva primera domaših ljubljanskih klerikalnih podjetnikov oz. podjetij. Zakaj tudi pri nas imamo odralce-podjetnike, ki hodijo za procesijo in k obhajilu dan za dnem, čez dan pa odirajo delavce in jih izjemajo brez vsake zle vesti, da ubijajo sočloveka proti glavnemu Kristusovemu nauku: Ljubi svojega bližnjega...

Današnja številka delavskega strokovnega glasila "Delavec" glasilo centrale strokovnih delavskih organizacij v Ljubljani, prinaša namreč dopis, ki ga radi aktualnosti ponatiskujemo. Glasilo se:

"Rerum novarum" plus "Quadragesimo anno" v dejanju. — Daleč smo od tega, da bi zasmevali papežev encikliko. One so plod dialektičnega razvoja krogov, ki so v človeški družbi

hoteli biti absolutisti, ki so avoječansko delili in jemali prestole in krone, krogov, ki se vseljub skrajni konservativnosti in reakcionarnosti hočejo postavljati na delo modernemu razvoju in z inkvizitorsko dolednostjo delovnemu ljudstvu sabčevati, naj trpi, da bo deležno onostranskega blaženega posmrtnega veselja.

Kapitalist, pa četudi javno trobi o svojem krščanstvu in še posebej katoličanstvu, kakor farizej na Jeruzalemskih ulicah, v resnici dejansko lepo po domače žuli in greši proti vnebovljivosti grehom, ne mende se, je li to greh ali ne. Po smrti mu je vseeno, kako bo, ali pa se odkupi z mašami, darili in volili, v življenju pa živi lepo življenje. Božja (cerkvena) zapoved in prepoved naj ga v uho piše. In vse papežev enciklika ga ne premakne niti za las. Grobe so te besede, ali kaj, ko so dejanja še bolj groba.

Evo, slučaj:

Jugoslovanska (recte: katoliška) tiskarna. Bogastvo. A knjižgoveški delavci in delavke garajo komaj komaj za vsakdanji kruh in še ta prokleta tanek. Pa hočejo grafičarji, da se tem delavcem pomore, da se betvijo iz bogastva, samo eno tisočinko miligrama iz tega bogastva da tem trpinom. Tarifrane knjigovence morajo biti. Pa... bog Mamon, ovit sicer v plašč in "rerum novarum" in "quadragesimo anno", odpre širo in odločno zaukaše: ne.

Itd., itd. (O tem slučaju v Jugoslovanski tiskarni smo že napisali svoje, a bomo še natančneje poročali drugič. Op. poročevalca.)

In še en slučaj:

Pollakovo tovarno v Ljubljani posna malone vsak Ljubljančan in tudi okolčan. Velja kot sveta katoliška (torej verna) tovarna. Ker če je lastnik zvest in odločen katoličan, gotovo je tudi odločno katoliška njegova tovarna. Videli smo to v šahih, ko so s kroglicami to dokazovali.

In gletje, ugodilo se je te dni (razni podobni slučaj se dogajajo malone vsak dan), da se je naredil zopet grd vnebovljiv greh: "Delavcem in najemnikom zaslužek zadrževati ali ga jim odtrgovati."

V Pollakovi tovarni v Ljubljani dobivajo delavci vedno svoj zaslužek vsakega 3. in 18. v mesecu. Zaslužijo, ker delajo v akordu, moški 400 do 500 Din v 14 dneh, ženske pa 200 do 300 Din. (Od tega se jim pa še odtrga 10% kot nekako znižanje plač.)

Zdaj 3. junija bi morali dobiti plačo. Pa je dr. Megler, ki je vodja tovarne (in zet Pollaka, v svetovni vojni pa je bil avstro-ogradi avditor...?) rekel delavcem (čevljarjem), da so denarni zavodi pred praznikom zaprti in ni mogel dvigniti denarja. (Telo je po njegovem bil nekako neprilagojen praznik.)

In delavci niso dobili nič. Obratni zaupniki so šli prosit, naj se izplača vsakemu vsaj 100 Din, ker je praznik Telovo in ker je v začetku meseca, ko treba plačati stanoarino, živila, mleko in druge vsakdanje potrebnosti. A jim je ta Pollakov zet odgovoril, da naj tisti, kateremu ni to všeč, sam pride. Izplačati pa mu bo še 14 dni naprej z odpovedjo, pa naj gre.

Tako se je zgodilo, da je delavstvo moralo iti praznih rok domov, čeravno ima že za 14 dni dobiti zaslužek.

Telovo... Kogar Bog ljubi, tistega tepe, so nas učili v šoli. Delavci Pollakove tovarne, stejte si v sredo, kajti Bog vas ljubi. Ali pa si vpostavite organizacijo, če ravno vas Bog potem ne bo ljubil.

Nadaljevali bi... Pa naj bo to zaenkrat dovolj.

Tak je dopis nekega preprostejšega delavca, ki ga neizpremenjega ponatiskujemo, ker zelo dobro osvetljuje krščansko postopanje najuglednejših slovenskih katoličanov. Jugoslovanska tiskarno vodi škofija. Pollak pa je znan katoliški podjetnik.

To so dejanja. Besed, ki jih govorijo dejanja, ne preklide nobena okrožnica, pa naj bo magari papeževa.

Za krstek čas
 "Striček, ali si ti oženjen?"
 "Ne, fantek moj!"
 "Kdo ti ga potem pove, kaj moraš narediti?"

Frank A. Lukancich: ZA NAŠE FARMARJE

(Nadaljevanje.)

Zelo dobro je pokladati tudi takim saksam, ki odgajajo mladice, z dodatkom nekoliko zdrobljenega ječmena ali pa ovasa, pomoči s senom vred. Ako pokladamo mnogo aveže krme, ne smemo pozabiti na suho krmo. Najboljšo mešanico moremo napraviti, če vsebuje potrebne snovi za razvoj telesa in energije po znižani ceni.

Sledeča mešanica se je povsod dobro obnesla:

1. — 100 funtov zdrobljenega ovasa, 100 funtov zdrobljenega ječmena, 85 funtov zdrobljene ali pa cele pšenice, 35 funtov rumene zdrobljene koruze, 10 funtov lanenega semena, preševine (linseed meal).

2. — 100 funtov debelih pšenčnih otrobov, 33 funtov zdrobljenega ječmena, 33 funtov zdrobljene koruze, 4 funte preševine ameriških lešnikov (peanut meal).

3. — 100 funtov debelo zrnatega ovasa, 50 funtov debelih pšenčnih otrobov, 50 funtov cele pšenice, 80 funtov zdrobljene koruze, 8 funtov preševine lanenega semena.

4. — 100 funtov zdrobljenega ovasa, 75 funtov debelih pšenčnih otrobov (otrobi naj bodo rdeče barve), 25 funtov cele pšenice, 25 funtov zdrobljene koruze, 25 funtov sladkornega soka črnega jermena. (blackstrap molasses).

Kako pogosto in koliko se poklada

Največ rejcev poklada preveč krme zajcem. Pokladati gotovo odmerke žita in sena je bolj priporočljivo nego dajati živalim preveč krme naenkrat, da se trati in umaže krma ter škoduje zdravju. Drugače je seveda a slabšim senom, vendar pa ni priporočljivo tudi s senom preveč zalagati živali. Navadno se napravi na tak način moker gnoj pri živalih in tako škoduje živalim na zdravju, rejcu pa na čepu. Tudi živali izgube na ta način veselje do krme in tako oalabe. Dobre vrste nemške detelje (alfalfa) in zdrobljen ječmen vsakega polovico, je dobra dnevna mešanica za zajce.

Zajci navadno vedno jedo ponoči, nego podnevi, zato je priporočljivo, da se jim poklada zvečer.

Uvedenost Zoro in Kitajskem

Nov državljanski zakonik
 Letos z novim letom je stopil v veljavo na Kitajskem državljanski zakonik, ki temeljito odpravlja tiste stare običaje, ki so določali le preveliko gospodstvo moša v rodbini. Po novem zakonu bo imela žena enake pravice kakor mož. Žena je veljala v rodbini kot blago, ki se ga je bilo težko iznebiti brez občutne škode. Sedaj se sočutno sočustvovali, če je bilo v rodbini mnogo hčera, ali so jih pa smatrali za kazen božjo za grehe, ki jih je oče zakrivil. S poročitvijo ni dobila nobenih pravic kitajske deklica. Proti tem razmeram so žene osnovale močne organizacije ter vodile energičen boj za enakopravnost obeh spolov, ki je z novim zakonom uspel.

Po novem zakonu ima žena aktivno in pasivno volilno pravico, doseči more v stranki in v vladi najvišja mesta ter ima z moškimi brati enako dedno pravico. Poročiti se bo mogla v bodoče tudi z moškim, ki ji najbolj ugaša, ne pa z nepoznamim človekom, ki ga ji uslijlo stari. Enako veljajo za moža in ženo iste pravice za slučaj ločitve zakona.

Tudi ta določba se za Kitajsko napredek: v Jugoslaviji žene še niso imele volilne pravice, ker so se morale baviti z raznimi drugimi stvarmi, ki imajo samo zunanji pomen.

In ker so bili merodajni možje vedno mnenja in so istega mnenja še danes, da jugoslovanske žene še niso zrele za politično enakopravnost.

V gospodarskem oziru so pa vendar tudi one enakopravne, saj smejo prenašati vsa gospodarska bremena. Morda pridejo počasi tudi z volilno pravico za kitajskimi ženami, katerim čestitamo na njihovem uspehu.

Zaklad turških sultanov
 Iz Carigrada poročajo: Nedavno so odprli četrto zakladnico bivših sultanov v Šerifju, kamor ima zdaj dostop občinstvo. V zakladnici s ona vpogled dragulji in vazenine, ki so nekoč bile last vladarja Turčije. Cenijo jih na 20 milijonov funtov sterlingov. Med drugim je v zakladnici tudi rožni vever, čigar jagode sestojijo iz 90 biserov. Vsak biser je velik kakor oreh.

der. Tak sistem je posebno priporočljiv za rastoče mlade zajce in one stare zajce in za zajke, kateri niso v plemenakem stanju; to je kadar poljiva. Zaprtnosti si moramo, da posebno skrbimo za one zajke, katere dojijo mladice. Za take zajke je dobro, da pokladamo v dveh odmerkih na dan žito ali žitno krmo. Ako pokladamo žito mešanico in žito oboje, je bolje krmiti žito mešanico jutraj in arnato pa zvečer. Pokladajmo dnevno tudi nekaj zelene krme, kakor korenje — zelena nemška detelja (alfalfa), divji oves, zeleni ječmen in druga taka zelenjava.

Mnogo se potrti dolge in velike nemške detelje, zato je najboljša, da se taka detelja zreže po 3 ali 4 inče dolgoti in take se krmli. Odmerek krme za vsako žival se ravna po sezoni, velikosti živali, času ali stanju živali in njeni alasti do jedi. Poteti moramo krmiti manj žitne krme nego posimi. Stare živali morajo biti krmiljene boljše ravno pred in med plemenjenjem, tako da postanejo močni plemenjaki ali plemenake živali. Zakor tudi zajke, ko doje, posebno kadar mladice še odrastejo. Paziti pa moramo vedno, da živali pojedjo hrano v veseljem. Vedno moramo gledati, da imajo živali elast (apetit) do jedi. Gledati pa moramo, da ravno ob času plemenja preveč ne odebelimo živali, ker bi se potem polvoljno ne plemenile.

Navadno vsakega pričetnika zanima, koliko krme naj poklada vsak živali. To se ravna po kraju, velikosti itd. Opikem vsaj nekoliko približnega pojasnila o odmerkih krme. Pripomnim naj, naj se krmli čimveč mogoče suhe krme nego zelene. Solata ni nikakor priporočljiva za zajce, ker je premeška in ne vsebuje redilnih snovi.

Navadno se poklada senena krma in žito od pol do tri četrti unce na vsak funt žive teže živali na dan, vsaki plemenjaki zajci. Ravna se pa tudi po velikosti plemena zajcev. Pokladajmo najmanj in starejšim zajcem ter saksam pred pričetkom plemenjenja pol unce zrnate klaje enkrat na dan in 3 unce nemške detelje dvakrat na dan.

(Dalje prihodnje.)

RAZNE VESTI

Vladni uradnik zagovarja niske mešede

Buffalo, N. Y. — Na pritožbo John C. Carra, direktorja katoliških milošinskih organizacij, da nekateri kontraktirji v Buffalu plačujejo stavbnim delavcem samo \$2 na dan, je odgovoril Charles E. Baldwin, pomočnik komisar v zveznem biroju za delavsko statistiko. Baldwin pravi, da je prav lahko mogoče, da se delavcem plačuje niska mešeda, obenem pa dostavljajo, da je mnogo delavcev, ki bi prav rad delali samo za hrano, da se tako ubranijo lakote.

To stališče uradnika Hooverjeve administracije je povzročilo ostro kritiko v delavskih krogih, ker so se spomnili, da je Hoover v predsedniški kampanji obljuboval delavcem pedene plačke, če bo izvoljen za predsednika. Delavci so mu takrat verjeli in oddali zanj svoje glasove.

Organizacija poštnih klerkov raste

Washington, D. C. — Federacija poštnih klerkov zaznamuje zadnje čase velik napredek v članstvu. Pridobila je 327 krajevni unijs, od teh je bilo 147 reorganiziranih, 180 pa je novih postojank. Federacija ima 1944 postojank in deluje, da se številno dvigne na dvatisoč do konvencije v septembru.

Zaklad turških sultanov

Iz Carigrada poročajo: Nedavno so odprli četrto zakladnico bivših sultanov v Šerifju, kamor ima zdaj dostop občinstvo. V zakladnici s ona vpogled dragulji in vazenine, ki so nekoč bile last vladarja Turčije. Cenijo jih na 20 milijonov funtov sterlingov. Med drugim je v zakladnici tudi rožni vever, čigar jagode sestojijo iz 90 biserov. Vsak biser je velik kakor oreh.

—Federalist Picture.

Razprava proti Laknerju. — Te dni se je začela pred ljubljanskim velikim senatom razprava proti morilcu Laknerju, ki je pred meseci ubil menegaškega župnika Kušarja in odnesel krog 30.000 Din. Z njim vred

Pennsylvanski governor Pinchot (na sredi) nosi zdaj glavno odgovornost za posledice inženje, ki jo je izdal pitilaburški sodnik proti rudarjem. Pinchot ima pred seboj zakonske načrte za omejitev inženje, katerih še ni podpisal.

Erik Dvinger:

Armada za žičnimi plotovi

Za Prosveto prevedel Toma Seliskar

Teško se bom ločil od njega. Toda ne gre drugače. Če me ustrelje ali pa zopet vjamejo, je zgubljen. To pa se ne sme zgoditi!

Čez eno uro bomo ušli. Večina tovarišev spi. Teley nas bo s plašči pričakoval pri mrtvašnici. Ali te bom še kdaj imel v svojih rokah, dnevnik moj? Ah silno rad bi še marsikaj zapisal vanj. Godi se mi tako kakor zaljubljenec, ki se ne more ločiti od svoje drage. Zunaj je nekdo zašvignjal. Kakor skovir. Seydlitz me je pogledal. Čas je.

Vrnil sem se. Vse se je ponesrečilo. Toda pisati še ne morem. Preveč sem razočaran, uničen. Mogoče bom napisal jutri. Ali pojutrišnjem...

Pred osmimi dnevi smo skušali pobegniti. Toda naj popišem po vrsti vse, kako se je zgodilo.

Prišel sem neopaženo iz sobe. Dr. Berger je šel bral in ni niti opazil, ko sem potisnil dnevnik pod njegovo blazino. Ko sva prišla k mrtvašnici, sta naju Teley in Hassan že pričakovala. Hitro smo smuknili v kitajske plašče. Pred nami je hodil Hassan z majhno lopato. Neslišno se je plazil naprej kakor kakšna puma. Pri ograji smo obstali. Po dvajset metrov smo bili vsak sebi in prisluškovali. Hassan je kopal pod plotom jarek.

Noč je bila mirna. Nebo črno in brez zvezd. Od strašnih stolpov sem slišali korake težkih škorenj. Iz temne pustinje se je razlegel zategli krik volkov. Nič se ni ganilo.

Zopet je zašvignjal skovir. Stresel sem se, tipal s razprostrtimi rokami po plotu in sem se dotaknil Teleyja. "Naprej!" je vzkliznil pridružen.

Vrgel sem se na tla, se stisnil po skopane jarku na drugo stran in planil pokonci. "Naprej!" je zašepetal Hassan v svoji čudoviti nemščini. "Polovico smo že prestali..."

Čez štiri minute smo zaslišali hrskati konje. "Tu je!" je šepetal Hassan hripavo. Da, bil je tu. Bil je skrit za grčem in nam je molče ponudil konje, krepke mongolske konje, ki so silno vztrajali. Dvema sta bila za rep privezana dva tovarnjaka.

Poročnik Hassan se je prvi zavijtel v sedlo. Napravil je to tako, kakor da bi mu svoboda naenkrat povrnila prejšnji zalet.

"Orožje!" sem dejal Kitajcu.

"Pozneje, pozneje..." je zašepetal. Mali konjčki so dirjali kakor stroji. Udarci njihovih kopit so se v mehkih pustinjskem pesku komaj slišali. Le jermenje je škripalo. Preteklo je pet, šest minut...

Tedaj je zaskoviral zopet skovir. Pravi skovir. Med letom je prhnil mimo mojega obraza. "Komit, komit!" je pisal.

V tem trenutku je padel za našim hrbtom strel. Takoj za njim drugi, tretji. Iz vseh stolpov so pričeli streljati. V taboru je nekdo pričel kričati.

Jezdil sem na čelu in sem zastavil Hassanu pot.

"Stoj!" sem zakričal pridružen. "Obrni-mo, Hassan, obrni-mo! Zapazili so nas in nas zasledujejo. Mogoče smo izdani. Je nesmiselno bežati. Vrnimo se, Hassan!"

Dvignil je blic, ki mu je visel ob sedlu in siknil: akozi sobe: "Jaz... nikoli se ne vrnem

... nikoli, o nikoli..." in je udaril z bičem žival po vratu.

"In vi, Teley?" sem kričnil.

"Ne!" je zakričal s stisnjenimi ustnicami. "Ne!" Dvignil se je v sedlu, se nagnil čez vrat živali in zdiral naprej.

Seydlitz se je ustavil poleg mene. "Midva se vrneva, Seydlitz?"

"Da," je dejal zamolklo.

Napravila sva veliki ovinek in galopirala nazaj k taboru. Oddelki kozakov so dirjali v daljavi mimo naju in so kričali in streljali. Varal sem jih z rušimi kriki, umikala sva se jim in sva tako neopaženo dospela do jarka. Tu sva zapodila konja nazaj v steno, se splazila skozi luknjo in sva jo vznotraj zakrila s prstjo.

V naši sobi so bili vsi prebujeni. Najina plašča sva pustila zunaj in nikomur ni padlo na um, da sva midva povzročila toliko hrupa. "Nekaj jih je moralo zbežati," je dejal Windt. Moj dnevnik je bil v Bergerjevem kovčku. Toda ni rekel niti besedice. Molče me je pobozal po laseh.

Drugo jutro je bil generalni apel. Preštel so nas in okoli desetih so nas peljali v prazno mrtvašnico. V malem, svetlem prostoru je moral ostati vsak po tri minute. Da se prestrašimo, so nam dejali.

Na golih tleh sta ležala dva človeka v kitajskih plaščih. Mlad Hassan je ležal nekako na strani. Ena izmed številnih krogelj mu je predrila njegovo lepo, divje čelo. Na robu rane je visel kakor bel, sesajoč črvček, košček možgan.

Poročnika Teleyja so naslonili ob steno. Njegov lepi, trmasti, otroški obraz je bil sploščen, ustnice kakor da so okamenile v tisti "ne", ki ga je poslednjikrat kričnil. Njegov vrat je bil od sabelj razsekane in njegove oči so zle v nas topo in steklene.

Vereniki, ki me vedno vladno pozdravi, kadar se srečava, mi je pripovedoval, da je ataman Semjenof zavzel vso Transbaikalijo in si Čito izvolil za prestolnico svoje države. Ko je maja meseca izbruhnil v srednji Sibiriji upor čeških legij, se je uprle tudi vse meščanstvo in vasi Sibirije je sedaj v rokah belih. Spomladi da bodo pričeli beli z velikansko ofenzivo in v nekaj mesecih da bo rdeča drhal pokončana.

"Pa mi?" sem ga vprašal.

Potrepal me je po rami. "Boste pač morali počakati, da bomo z Nemci sklenili drugačen mir," je dejal v smehu. "Brest-Litovsk je za pravoslavne Russe nesprejemljiv. Toda nekaj vam svetujem: Vstopite vendar v našo armado! Semjenov vas bo na moje priporočilo takoj povzkal v poročnika! Veste, so tudi poročila z vaše fronte zelo slaba," je pristavil.

"Kako?"

"Vaša ofenziva je ponesrečila. Franczi in Američani prodirajo..."

Prožno se je odstranil. "Premislite se, praporščak!" mi je še zaklical.

Omamljen sem. Ali je resnica? Mogoče me je hotel samo prestrašiti...

Odkar smo prepričani, da bodo beli še dolgo časa gospodarji Sibirije, se je naša disciplina zelo razrahljala. Kakor v gorenjem taboru: Z zrušenjem našega upanja se je zrušilo vse!

(Dolje prihodnjik.)

Stevan Galogača:

Tista ženska s kmetov

Lutka in tepec je bil štiri leta, a zdaj mu je krogla razčesnila lobanjo in umri je v treh minutah. Če se siromaki borijo za sebe, je to razumljivo in jasno. Če pa umirajo za carja in carjevo domovino, potem je to blaznija. H koncu vojne, ko so se uniformirani siromaki vendarle začeli pripravljati, da se spuntajo in zavzamejo oblast, je ostal on za večne čase na meji. Uspelo mu je, da je zadnji trenutek poginil za carja in domovino, nekaj dni pred koncem vojne. Ko je prišla vest o tem v njegovo vas, ni bilo več ne tega carja in ne te domovine. Vojak je poginil neumno, brez smisla, kakor se pač to dogaja. Mar je edini?

Zena njegova pa je razpohala ogorke na ognjišču in premišljala tako: "Mučil se je vse življenje, danes mu je boljše mrtvemu kot meni živi." Njej je ostala hiša. Hišica v narodnem slogu: pokrita s slamo in s llovnatimi tlemi. Potem: krava, orat in pol zemlje in dve kokoši. To se pravi biti posestnik. Ko je po vojni prišla v intimnejše odnose z davki in dolgovi, tedaj se je kmečka iluzija o samostojnosti in posevstvu razblinila nekako tako, kakor pri proletarjih v zara v boga. Tako je izgubilo vse, in ona je s svojim sinom,

starim devet let, prišla v mesto iskat službe. Berta se je s sinom nastanila pri neki starki na periferiji, ki je dajala v najem posteljo in tuberkulozne bacile za 150 dinarjev mesečno.

Ti trije stanujejo skupaj v tej sobi s študnikom. Berta išče dela, mali pa čaka jeseni, da pojde v četrti razred ljudske šole. Čudi se velikemu mestu in veseli ga, da vidi stvari, o katerih doslej niti sanjati ni mogel. A to mesto je res lepo. Lepe cerkve ima, šole in kasarne. Pisatelj ima, ki plačajo, kadar jim sedi na kolenih "devica." Ima tudi gospoda Šarča, ki zapojuje 500 delavcev v gospodni industriji in pri katerem je Berta našla nameščenje nekega delevnega jesenskega dne.

Ribala je ali "bikaala," kakor se temu pravi, sedem tal v sedmih sobah milostive in milostivega. Milostiva je prišla do sklepa, da je dandanašnji teško "ahajati" s sluškinjami iz mesta, ker vedno kaj zahtevajo in jim nikoli nič ni prav. Zato je iskala kako pošteno žensko s kmetov in bila je srečna, ko je našla Berto, ki je bila ta poštena ženska s kmetov. Saj so pogosto govorili o naivnosti siromakov, da je to poštenje. Ona je pošteno delala ceneje kot one iz mesta. Zakaj za tri sto dinarjev ni samo bikaala, marveč je milogrede izvrševala milostivi tudi druge stvari, za katere so one iz mesta zahtevale tudi drugo

plačo. Berta je torej mimogrede umivala posodo, mimogrede čistila čevlje, mimogrede nosila drva in mimogrede prala perilo. To se imenuje v malem oglasu: "Potrebujemo žensko za preprosta dela." Berta se je prijavila in je bila takoj sprejeta.

— Pridna ženska ste, in jaz vam is arca rada dam teh tristo dinarjev, pravi milostiva Šarč.

— Kaj hočete, milostiva, kdor ima otroka, mora delati.

— Prikupen dečko je vaš mali. Ali hodi v šolo?

— V četrti razred.

Tako dela Berta po ves dan, čisti tla in izčisti tri sto dinarjev in kavo zjutraj. Prepričana je, da je ta vsota mnogo denarja. To njeno prepričanje izvirava s kmetov. Ve, da je treba na deželi marsikaj prodati, da dobiš tri sto dinarjev. A tu v mestu ne prodajajo ničesar. Delaš, a prvega v mesecu prejmeš plačo kot kak uradnik. V njene kmečke močane ni šlo niti to, da niti trih sto dinarjev ni prejela Berta-človek, marveč Berta-tovarna žilina. Kadar ji zvečer govori sosed, da ji ta njena milostiva prav za prav krade, ker ji jemlje tisto, kar bi morala dobiti za svoje dela, ga Berta mirno gleda in bore malo razume—kakor oni dve kurti, ki sta odšli pred tremi meseci za dolgo in davke, skupaj s hišo, kravo in tistim oralom in pol zemlje.

Pogosto se ji je v glavi kaj posvetilo, pojavila se je neka mi-

sel, pa ni razumela, kaj je to in kam bi s tem ali onim občutkom ali mislijo. Tako tudi zdaj še ne more v njeno glavo zavest, da je postala pravilo in sestavni del tistih, ki imajo za veliko delo majhno plačo. Še močji, še ne gane. Za njo se milostivi gospod ni brigal. To je stvar milostive. On si ni zapomnil nikoli niti njene imena in vedno jo je imenoval "tista ženska s kmetov." A milostiva se je brigala za Berto. Ne samo, da zasliši Berta 300 Din. Milostiva je odkrila, da je poleg fizične potreba tudi duševna hrana. Nekoč je poslala Berto v gledališče, da vidi "Sestrično iz Varšave," drugič "Grofice Marico," a tretjič ji je dala čitati "Madono spalnih vagonov." Milostiva je hotela "vržiti kulturni vpliv," da bi imela tudi ona eksperiment, o katerem bo s šarmu pripovedovala v nekem društvu, ki mu je predsednica. Ta eksperiment se je končal za Berto slabo. Ko je po gledališču prišla prihodnjega dne na posel, jo je milostiva perverzno vprašala:

— No, Berta, kaj ste videli?

— Peli so, milostiva, in se podili po tisti sobi. Milostiva, od česa živijo ti ljudje?

— No veste kaj, Berta, kaj ni to na vas nič vplivalo, kaj niste ničesar razumeli?

— Niti trohice, milostiva.

— Kako je neki to, Berta? Jaz bi vas hotela nekoliko dvigniti, razumete, kaj pravim, da spoznate, kaj je lepota, da se oglemenite, da ne bi bili tako, tako...

— Milostiva, le kaj sem vam napravila? Vsa dela, ki mi jih dajete, izvršujem.

— Ne, Berta, ah... ne razumete. Ne mislim tako. Mislim, da morate uživati, če vidite kaj lepega, da mislite nekoliko drugače.

— Joj, milostiva, a kaj bi s tem, če ni moje. To je njihova lepota. Vsek misli tako, kakor živi.

Milostiva se je prezirljivo namrgodila na te spontane Bertine besede in odšla povedat drage-mu soprogu svojo veliko ugotovitev.

— Sizišov posel.

— Kaj?

— Te se ne dajo vzgajati. Ni-ma jo smisla za višje stvari. Berta ostane Berta.

— Kakšna Berta?

O tem svojem polzkusu bo milostiva Šarč poročala na seji "Društva za dvig kulture pri žedah." Potem se bo ob čaju razvila debata o tem, kako to, da takale Berta nima smisla za gledališče in literaturo, na kratko: za višje življenje. Ker ne bo tam nikogar, ki bi tam uglednim damam iz odlične družbe in temu gledališču in tej literaturi povedal resnico, se bo debata končala s tako zvano koristno izmenjavo misli. O tej koristni izmenjavi misli bo priobčil neki zelo koristni časopis obširen članek, kar bo zelo dobro in nena-vadno koristno. A Berta bo delala še nadalje po ves dan za tri sto dinarjev na mesec, in Berta se tudi poslej ne bo mogla uživati v stvari, ki nimajo z njo nobene zveze in ki je ona nima. Njeno preorano lice je odprta knjiga, ki je milostiva ne razume in ne mara čitati. Dokler se tla milostive Šarč pod Bertini-mi rokami vedno bolj svetijo, temni Bertino lice vedno bolj. Sijaj s svojega lica je Berta gnetla v tla pod noge milostive Šarč in milostivega gospoda direktorja.

(Dolje prihodnjik.)

Blagata Praga

Pri zadnjem ljudskem štetju so našli v Pragi 202.129 oseb, ki imajo kolikor toliko premoženja. Ti ljudje imajo 6841 milijonov čeških kron premoženja, dolga pa 654 milijonov čeških kron. Od zgoraj imenovanih 202.129 oseb pa jih 146.424 takih, ki imajo manj premoženja kakor 10.000 kron. Po 50.000 do 100.000 kron premore 8790 oseb. Do pol milijona čeških kron premore 2479 oseb, milijonarjev pa živi v Pragi 601, med njimi pa jih je 222, ki premorejo po več milijonov. Med milijonarji je 48 veleposesnikov, 200 industrijalcev, 113 trgovcev in bankirjev, 16 zasebnih nameščenec, 56 oseb svobodnega poklica (odvetniki, zdravniki itd.) in 2 vojaka.

Znanost in kuhinja

Pariški učenjak dr. Tomiane piše:

"Znameniti kuharji trdijo, da se je treba učiti kuhati več let. To pa velja samo za tiste, ki hoče postati kuharski umetnik; jaz pa naučim Parižane kuhati v 6—10 lekcijah, kajti znanstveno kuhanje je mnogo bolj priprosto kakor je bila kuharska umetnost nekdaj. Kuhanje je namreč zelo temo spojeno z znanostjo; vročina spada v fiziko, sestava jedil pa v kemijo. Fizika in kemija pa je znanost.

Jaz se pečam že 35 let z laboratorijakimi poskusi o prebavi in sem spoznal, da se je znanost doslej mnogo premalo pečala s kuhinjo. Znanost napravi vsako stvar priprosto. Našo hrano deli kemija v 4 skupine: beljakovina, škrob in sladkor, masti in rudninske soli. V novejšem času se je tem skupinam pridružila še skupina vitaminov.

Vsak pozna beljakovino, t. j. beljak in rumenjak v jajcu. Beljakovina je glavna sestavina mesa in kot hrana je beljakovina važna zato, ker obstoji tudi naše telo v glavnem iz beljakovine. Kakšne lastnosti pa ima beljakovina? Če položimo jajce v krop, se strdi ali "koagulira" najprej beljak, potem pa še rumenjak; vse to se zgodi pod vplivom vročine.

Kuhati meso se torej pravi, pustiti meso "koagulirati."

Važen del naše hrane je moka. Iz moke mešimo kruh. Moko dobimo iz mlina v obliki drobnega prahu. Če pa moki dodamo vode in oboje kuhamo, se pretvori v moki se nahajajoča beljakovina. Če vzamemo pest moke in jo zamešamo v mrzlo vodo, oboje pa postavimo na ogenj in mešamo, se moka "zgosti" in tako dobimo škrob. Kolikor več moke in manj vode vzamemo, toliko bolj gost ali redek je škrob. To opazovanje nam dobro služi, če hočemo napraviti kako jed bolj gosto ali pa bolj redko.

Sladkor dobivamo iz rastlin. Če denemo nekaj sladkorja v vodo in oboje pristavimo, dobimo gost sirup. Sirup pa zrumeni, če ga še naprej kuhamo, in dobi poseben vonj: sladkor se je izpremenil v karamel. Moka se torej izpreminja pod vplivom vode in toplote v škrob, sladkor pa v karamel.

Mast igra v naši hrani veliko vlogo, ker je izvor telesne toplote. Prebivalci severnih krajev pijejo ribje olje kakor mi vino. Mast je bistvena sestavina vseh naših jedi. Na masti pečemo meso in na masti pečemo krompir. Pri neki določeni toplotni stopinji pa se začne mast razkrajati in če mast razbelimo preko te stopinje, se pokvari in postane neprebavljiva.

Vsako živilo ima v sebi tudi rudninske soli. Če jed sežgemo,

ostane kupček pepela — to so rudninske soli. Za človeka ne zadostuje tista množina soli, ki se nahaja že po naravi v raznih jedilih, ampak človek mora sol svoji jedi še dodajati.

Poskusimo sedaj razložiti praktično, kaj pomeni znanost za kuhinjo. Kakšen mora biti dober "beefsteak"? To je košček pečene mesa, ki pa ni izgubilo pri peki nič soka. Kako naredimo to? To dosežemo, če damo mesu prevleko, da sok ne more uhajati. To prevleko pa dobi meso, ki obstoji dober del iz beljakovine, s tem, da pustimo to beljakovino na površini "koagulirati" (strditi se). Beljakovina v zgornji plasti mesa pa se strdi, če položimo meso na hud ogenj. Strjena plast beljakovine okoli mesa brani sok iz-ceti se. Sredine mesa pa ne smemo preveč pečti in zato je "beefsteak" gotov, čim je dovolj opečena zunanja plast mesa.

RAZNO

Unijajte muhe!

Zakaj? Tako pač ni treba vprašati nikogar, kogar so kdaj muhe pošle pikale; saj niti sami starogrški bogovi, ki so kraljevali in vladali na gori Olimpu, niso imeli miru pred to sitno živaljo in kdor je hotel žele-ti svojemu sosedu kaj neprijetnega ali hudega, mu je rekel s pesnikom: "... in nikdar naj ti ne dajo miru te muhe nesramne!"

Tudi že stari Kitajci so dolžili muhe, da so one krive življenja raznih nalezljivih bolezni, čeprav tega še niso mogli dokazati. Tudi zdravnik Mutall je že leta 1498 učil, da muhe prenašajo bolezni, celo kugo. Leta 1880 pa je dokazal učenik Laveran, da prenašajo muhe bacile malarije, leta 1898 pa so za časa špansko-ameriške vojne dokazali, da širijo muhe kolero. Kolikor bolj so učenjaki proučevali življenje muh, toliko bolj so spoznavali nevarnost in škodljivost teh živali.

BRZA SLUŽBA
v EVROPO

preko Hamburga na naših modernih parnikih
HAMBURG ALBERT BALLIN **DEUTSCHLAND NEW YORK**

Redna tedenska odplutja.
Redna odplutja tudi na naših znanih kabinskih parnikih
ST. LOUIS, MILWAUKEE in CLEVELAND
Zmerna cena.

DIREKTNJA ŽELEZNIŠKA ZVEZA z JUGOSLAVIJO
Za navodila vprašajte lokalnega agenta ali
HAMBURG-AMERICAN LINE
177 N. Michigan Ave. Chicago, Ill.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in sboje, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerno, unijačo delo prve vrste.

Enite po informacije za naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTRENA POJASNILA

Trpiti vso
muhe in srbečice?
Rabite Bako za pomoč

Tisoče jih rabi Bako za pomoč proti trpinčenju ecima in drugih kožnih nerodnostih. Odvzeto je 60 let, ustavi srbečico hitro. V lekarnah. Vseore ZASTONJ. Pišite na W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Ia. Rabite Severovo badno milo za pranje kože.

Novo življenje za oslabele žive

Ako se vaši živi ali mladi oslabele ali so vaši življenjski organi sproti potrebni med, tedaj, vzemite Nuga-Tone in bodite močni, zdravi in polni življenja. Nuga-Tone je naravni žudec za milijone ljudi v vseh delih sveta. On prinese bolezensko glivico, ki povzroča bolezen in oslabele organe. Vi lahko dohite Nuga-Tone v lekarni. Ako le-karnar tega nima, vprašajte ga za naj-to-rodni za vas od trgovca na debelo.